

Pregelj, Sebastijan: **Zgodbe s konca kamene dobe**: Do konca jezera in naprej (2016), K morju (2017), Pri kamnitem stolpu (2018), V snegu in ledu (2019), Vrnitev (2020), Nov dom (2021).

Ilustr. Jure Engelsberger. Dob: Miš.

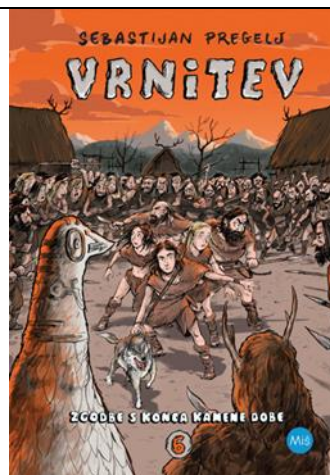
| P –2. stopnja

| dečki | kamena doba | kolišča | prazgodovina | vsakdan

Avtor Sebastijan Pregelj in vse knjige iz zbirke na domači strani založbe Miš:

<https://www.miszalozba.com/avtorji/sebastijan-pregelj/>

Vrnitev, šesta zgodba iz zbirke, je dobila nagrado večernico 2021.

Deček Brin živi na kolišču na jezeru, ki ga v današnjem času poznamo kot Ljubljansko barje. Brin rad posluša dedove zgodbe in nadvse si želi postati dober lovec, kot je njegov oče. Večkrat obišče strica Oblaka, ki je posebnež – vedno si izmisli kaj nenavadnega. Nekoč mu začne pripovedovati, kako bo naredil neko reč, s pomočjo katere bodo ljudje lažje vlekli tovore po suhem. Dogovorita se, da mu bo Brin pomagal. Po večih poskusih jima uspe – nastane prvo kolo. Brin je ponosen, junak pa postane, ko ukani medveda, ki napade njihovo čredo. V vsaki knjigi je Brin starejši in se spušča v drznejše dogodivščine ter odkriva svet. Na koncu vsake knjige je tudi poučni del.

Leta 2002 je dr. Anton Velušček na Ljubljanskem barju odkril koliščarsko kolo, ki naj bi bilo sploh prvo najdeno leseno kolo, ki ga je naredil človek (staro je ok. 5150 let, razstavljeno je v Mestnem muzeju Ljubljana!) <http://www.ljubljanskobarje.si/unesco-na-ljubljanskem-barju/najstarejse-kolo-z-osjo-na-svetu>

Kolišča v okolici Iga so uvrščena na UNESCOV Seznam svetovne dediščine!

<http://www.ljubljanskobarje.si/unesco-na-ljubljanskem-barju/kolisca-kot-del-svetovne-dediscine>

Spodbude za branje v projektu »koliščarji in Ljubljansko barje«, primerno predvsem za učence 2. triletja:

- Med učence razdelimo vseh pet naslovov iz zbirke *Zgodbe s konca kamene dobe* (morda jih bo že šest, ko se boste lotili projekta); nato na srečanju učenci predstavijo vsebino vsake zgodbe in tudi poučni del, ki je na koncu vsake knjige. Tako spoznamo koliščarje na Ljubljanskem barju in izvemo za leseno kolo.
- Sebastijan Pregelj je najbrž nekaj zgodovinskih dejstev in dogajanj povzel tudi po romanu *Bobri* Janeza Jalna (1891–1966). Bobri so prvič izšli leta 1942, potem pa v več ponatisih (roman v integralni različici bo morda za učence 2. triletja preobsežen zalogaj), npr.:

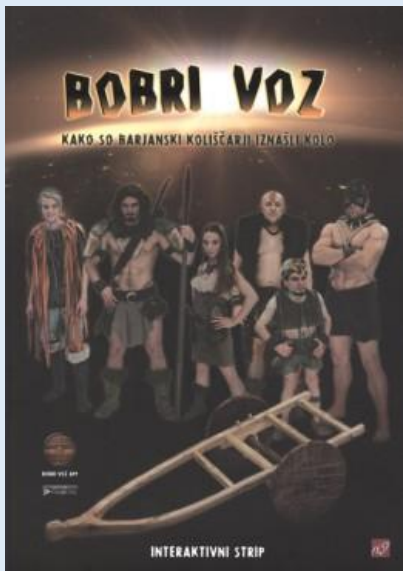
Janez Jalen: **Bobri**. Ilustr. Milan Bizovičar. (Mladinska knjiga, 1982), 606 str.

Jalen, Janez: **Bobri**. Spr. beseda France Pibernik. Celje: Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, 2006. (Izbrani spisi), 623 str.

Jalen, Janez: V treh delih: **Sam, Rod, Vrh**. Ilustr. Tamara Korošec. Celje: Celjska Mohorjeva družba, 2016, str. 256+248+276

Bobri voz. Kako so barjanski koliščarji iznašli kolo;

Interaktivni strip. Avtorja likovnih predlog: Iztok H. Šuc, Gašper Vovk. Avtor zgodbe besedila: Miha Čelar. fotograf: Rožle Bregar. (Celjska Mohorjeva družba, Društvo Mohorjeva družba, 2016), 48 str.

Leta 2002 je dr. Anton Velušček na Ljubljanskem barju odkril koliščarsko kolo, ki naj bi bilo sploh prvo najdeno leseno kolo, ki ga je naredil človek. Iz te najdbe je filmar Miha Čelar izpeljal projekt, ki obsega strip z naslovom *Bobri voz* ter animirani dokumentarec *Skrivnost barjanskega kolesa*. Zgodba se naslanja na znamenito literarno trilogijo Janeza Jalna *Bobri*, iz nje si namreč sposodi tudi glavne like, medtem ko scenaristični zaplet skuje na novo. Ostrorogi Jelen in Neokretni Karp tekmujeta za roko Jezerne Rože, kolo pa v nuji, da bi pomagal Ostrorogemu Jelenu, izumi njegov pomočnik Premeteni Navihanec. Na koncu stripa najdemo pojasnila glede orodij in druge koliščarske tehnologije, ustvarjalci pa so pripravili tudi aplikacijo za mobilne telefone. Gre torej za transmedijski projekt, ki davno preteklost inovativno prenese v sodobni čas.

Žiga Valetič, Bukla 126.

<https://www.bukla.si/knjigarna/bobri-voz.html>

Na Youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=OakODDi2ziE>

<https://www.youtube.com/watch?v=OakODDi2ziE&t=38s>

Gaja Kos: **Junaki z ladje Argo**. Ilustr. Damijan Stepančič. (Miš, 2013), 40 str.

V ljubljanskem močvirju Jazon premaga zmaja. Zgodba o argonavtih, natančneje o Jazonu in zmagu, je ena izmed legend o nastanku Ljubljane, morebitna razlaga o zmagu kot simbolu mesta. Zgodba o Argonavtih je tako navdihnila grb Vrhniške, morebiti pa tudi Ljubljanskega.

Anton Komat : **Vila Jezerka**. Ilustr. Marija Mojca Vilar. (DZS, 2009), 44 str.

Pravljica zgodba v enovito dogajanje vpleta nekatere bajeslovne in legendarne like, kot so Divji mož s Krima, dobrohotni Zeleni zmaj, varuh življenja Barja, Argonavti z Jazonom in Medejo ter vili Akvilis in Ekvorna.

Vključite tudi Grilc, Uroš: **Mali plac**, čeprav je slikanica namenjena mlajšim bralcem. (Morda je bodo veseli oklevajoči bralci 2. triletja.): <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/mali-plac>

- **V projekt o koliščarjih in Ljubljanskem barju vključimo tudi informativno literaturo, npr.:**

Narava Slovenije, **Ljubljansko barje in Iška**. Ured. Andrej Gogala. (Prirodoslovni muzej, 2001), 68 str.

Anton Velušček : Koliščarji. (ZRC SAZU, 2010), 110 str.

Pernačič, Jože: **Kolišča: vasi sredi jezera**. (Gledališče EU, Enigma ustvarjanja)

Vukelič, Eva: **Vodnik po koščevi učni poti : naravni rezervat Iški morost**. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije DOPPS, 2007).

- **Obiščimo spletne strani:**

Krajinski park Ljubljansko barje: <http://www.ljubljanskobarje.si/>

Društvo Fran Govekar Ig: www.drustvo-frangovekar.si

Doživljajsko razstavišče Vrhnika: <https://www.visitvrhnika.si/si/kaj-videti/kulturne-znamenitosti/moja-ljubljanica>

Prirodoslovni muzej Slovenije: <http://www.pms-lj.si/si/>

Narodni muzej Slovenije: <http://www.narmuz-lj.si/>

Mestni muzej Ljubljana: <https://mgml.si/sl/mestni-muzej/>

Nadaljnje spodbude za branje in raziskovanje:

Zupan, Dim: **Bela noč v Črni vasi**. Ilustr. Maja Zupan. Spr. beseda Dragica Haramija. Ljubljana: Genija, 2009, 229 str.

Gre za grozljivko v pravem pomenu besede. Ne le ponoči, tudi podnevi vas bo stresla groza ob misli na nenavadne dogodke, ki so opisani v knjigi. Zgodba se dogaja na domačih tleh, natančneje v Črni vasi pri Ljubljani. Družina s tremi šolarji se iz premajhnega stanovanja v Ljubljani preseli v hišico na podeželju. Toda, v idiličnem okolju se dogaja nekaj strašljivega...

Plečnikova cerkev Sv. Mihaela na Barju.

Cerkev je v Črni vasi na Ljubljanskem barju je bila zgrajena po načrtih arhitekta Jožeta Plečnika v letih 1937–39, na pobudo trnovskega župnika Frana Saleškega Finžgarja in kateheta Karla Matkoviča, Plečnikovega nečaka. Vznožje cerkve je kamnito, vse ostalo je izdelano v lesu. Zaradi močvirnih tal stoji cerkev na pilotih, do cerkvene ladje v 1. nadstropju vodi dostop v obliki mostu. Zunanji zidovi so (kot pri Narodni in Univerzitetni knjižnici) poživljeni z vložki iz opeke. Značilen je odprt zvonik. Cerkevna ladja ima vzdolžno os krajšo od prečne in oltar v sredini prostora. Pri zasnovi notranjosti je Plečnik uporabil materiale in oblike okrasja, ki izhajajo iz ljudskega stavbarstva. Predvsem pa je ureditev notranjščine posledica skromnih sredstev namenjenih zidavi; tako je recimo za nekatere podporne stebre uporabil kar navadne kanalizacijske cevi. Večina opreme v cerkvi je lesena.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Cerkev_sv._Mihaela_na_Barju

Barjanska zemlja (1985)

Tone Lapajne, slovenski kipar in slikar (1933 – 2011), je živel in ustvarjal v Ljubljani; svojo umetniško pot je začel kot kipar, kasneje pa se je bolj posvetil slikarstvu. **Pred 25 leti se je na Ljubljanskem barju srečal pri svojem slikanju z barjansko zemljo in se vanjo zaljubil.** Od tedaj je raziskoval in našel preko petdeset različnih barvnih tipov zemlje, jih sušil, drobil, mešal s plastiko in z njimi izdelal celo serijo slik s skupnim imenom Zemlja. Uporabil je tudi blato in motive iz Sečoveljskih solin.

In še bi lahko naštevali ... ☺

OBIŠČIMO MUZEJE, ODPRAVIMO SE NA IZLET-E PO LJUBLJANSKEM BARJU!!!

mag. Tilka Jamnik